

Keski-Pohjanmaa lapsi- ja perhepalvelumaakunnaksi – KP LAPE

UUTISKIRJE 1/2018 (9.4.2018)

Tässä tiedotteessa:

- 1) Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma LAPE
- 2) Lapsiystävällinen maakunta
- 3) Lapset puheeksi –toimintamalli
- 4) Perhekeskukset ja perheterit
 - a. Neuvolan ja varhaiskasvatuksen yhteistyö
 - b. Vanhemmuuden tukiyksikkö HELMI
- 5) Varhaiskasvatuksen, koulujen ja oppilaitosten hyvinvointityö
 - a. Psykkinen tuki koulussa
 - b. Monitoimijainen yhteistyö
 - c. Oppimaa työkalupakki
- 6) Erityis- ja vaativan tason palveluiden kehittäminen
 - a. Nepsytiimi
 - b. Lastensuojelun systeminen toimintamalli
- 7) Yhdyspinnat yhteiseksi mahdollisuudeksi
- 8) Luo luottamusta Suojele lasta
- 9) Tulevat tapahtumat

1. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma LAPE

Muutosohjelman tavoitteena on uudistaa lapsi- ja perhepalvelut siten, että ne vastaavat nykyistä paremmin lasten, nuorten ja perheiden tarpeisiin eli he saavat sopivaa tukea, oikeaan aikaan ja lähellä, kuten varhaiskasvatuksessa tai koulussa. Muutosta ohjaavia periaatteita ovat lapsen oikeudet ja etu, lapsi- ja perhelähtöisyys, voimavarojen vahvistaminen ja monimuotoiset perheet. Ensisijalla on myös vanhemmuuden tuki. Uudistuksen myötä lisätään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia ja vähennetään eriarvoisuutta.

Lisätietoja Anne Saarela, puh 040 804 5456 tai <http://kplape.fi> tai <http://stm.fi/hankkeet/lapsi-ja-perhepalvelut>

2. Lapsiystävällinen maakunta

”Kuuden tulevan maakunnan hallinnossa on tartuttu tilaisuuteen tehdä omasta alueesta ja palveluista lapsille, nuorille ja perheille hyvä. Olen siitä iloinen. Kyse ei siis ole pelkästään sote-ratkaisuista, vaan lapsi- ja perhelähtöisyyden nostamisesta koko maakunnan strategiseksi linjaukseksi. Se vaatii myös tulevien maakuntavaltuutettujen sitoutumista”, toteaa perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko STM:n tiedotteessa.

http://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/unicef-kehittaa-maakuntien-lapsiystavallisyutta

Keski-Pohjanmaa (Soite) on sitoutunut lapsiystävällinen maakunta –pilottiin. Unicef tukee pilottimaakuntaa ottamaan päätöksenteon tueksi lapsen oikeudet. Keski-Pohjanmaalla pilotin kärjeksi on valittu LAVA eli lapsivaikutusten arviointi ja maakuntauudistuksen valmistelu. Huhtikuun loppuun mennessä toteutetaan lapsivaikutusten arviointi Soiten lasten päivystyksestä. Se on Suomen ensimmäinen sote-toimijan LAVA. Lapsivaikutusten arviointi kokoaa lasten, vanhempien ja ammattilaisten kokemukset lasten päivystyksestä, sen vaikutuksista ja kehittämiskohteista päätöksenteon tueksi. Soiten valtuusto päättää lasten päivystyksen jatkosta toukokuussa 2018.

Kansallinen lapsiystävällinen maakunta –ohjeistuksen ensimmäinen versio julkistettiin tammikuussa 2018. Se otetaan tarkasteluun Keski-Pohjanmaan maakunnan nuoret ja päättäjät kohtaamisessa 4.5.2018 klo 13-16. Kohtaamiseen on kutsuttu kuntien nuorisovaltuustojen edustajat sekä maakunnan poliittisen ohjausryhmän jäsenet. Iltapäivän aikana arvioidaan lapsiystävällinen maakunta -ohjeistuksen avulla maakuntauudistuksen nykytila sekä nostetaan kehittämistarpeet. Keski-Pohjanmaan Nuorten maakuntapäivään osallistuvat myös Ira Custódio Unicefilta sekä Kati Honkanen Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselta.

Lisätietoja Katja Hakola, puh. 044 780 9266.

3. Lapset puheeksi toimintamalli

Lapset puheeksi on näyttöön perustuva vanhemmuuden tuen menetelmä, jonka tavoitteena on tukea lapsen hyvää kehitystä ja ehkäistä yli sukupolvien siirtyviä ongelmia. Menetelmää voidaan käyttää tilanteissa, joissa vanhemmuuden voimavaroja verottaa jokin iso tekijä perheen arjessa, esimerkiksi vakava fyysinen sairaus, mielenterveys- tai päihdeongelma, avioero tai lapsen käyttäytymiseen tai tunne-elämään liittyvät vaikeudet.

Lapset puheeksi –menetelmä on valittu Keski-Pohjanmaalla levitettäväksi ja juurrutettavaksi lapsi- ja perhepalveluissa sekä aikuisten palveluissa, sekä sosiaali- ja terveydenhuollossa että sivistystoimessa. Menetelmälle on nimetty johtoryhmä, joka koostuu Soiten perheiden palveluiden johtoryhmästä sekä kuntien sivistysjohtajista. Johtoryhmän puheenjohtajana toimii Andreas Blanco Sequeiros. Johtoryhmä on kokoontunut ensimmäisen kerran helmikuussa ja seuraava kokous on 22.5.2018. Muistio löytyy osoitteesta <http://kplape.fi>. Johtoryhmän tehtävänä on seurata ja arvioida menetelmän käyttöä maakunnassa.

LAPE ja Kasvun tuki kouluttavat kevään 2018 aikana maakuntaan 13 uutta Lapset puheeksi –kouluttajaa. Kouluttajakoulutukseen osallistuvat pitävät kevään aikana Lapset puheeksi koulutuksia, joihin kaikilla Soiten ja kuntien työntekijöillä on mahdollisuus osallistua. Jatkossa kouluttajakoulutuksen käyneet pitävät vuosittain pari koulutusta.

Lisätietoja Arja Seppälä, puh. 044 730 7985.

4. Perhekeskukset ja perheterorit

Neuvolan ja varhaiskasvatuksen yhteistyö

Perhekeskustoimintamallin yhtenä osa-alueena kehitetään varhaiskasvatuksen ja neuvolan yhteistyötä yhä tiiviimmäksi lapsi- ja perhelähtöiseksi kokonaisuudeksi. Yhteistyön pohjana on aiemmin vain neuvolan käytössä ollut LENE-menetelmä (leikki-ikäisen neurologinen kehitys), jonka saloihin on nyt myös pilottialueiden varhaiskasvatuksen henkilökunta perehtynyt.

Jatkossa varhaiskasvatuksen opettaja tulee tekemään Toholammilla ja Kokkolassa Koivuhaan alueella kaikkien ikäkausien (2,5v, 4v, 5v, 6v) osalta osan LENE-tehtävistä osana lapsen arkea päivähoidossa. Tällöin lapsen kehityksen arviointi tapahtuu lähiympäristössä joustavasti muun päivittäistoiminnan ohella ja neuvolan terveystarkastusaikaa säästyy perheiden yksilöllisistä tarpeista pohjautuvaan keskusteluun. Tiedot tarkastuksen kulusta neuvolan ja varhaiskasvatuksen välillä kulkevat vastavuoroisesti vanhempien luvalla.

Edellä mainittujen alueiden osalta perheet saavat halutessaan myös 2,5v terveystarkastuksen toteutettuna kokonaan päiväkodissa, sillä terveydenhoitajat voivat jalkautua päiväkotiin perheen kanssa sovittuna ajankohtana. Tarkoituksena on helpottaa vanhempien aikataulujärjestelyjä sekä tarkastuksen kulkua. Päiväkodin tila on lapselle tuttu ja lapsella on mahdollisuus päästä oman ryhmän kanssa leikkimään tarkastuksen jälkeen, jolloin vanhemmilla on vielä aikaa keskustella rauhassa terveydenhoitajan kanssa. Tarvittaessa keskusteluun voidaan pyytää myös varhaiskasvatuksen henkilökuntaa.

Lisätietoja Suvi Pokela, puh. 040 804 2144.

Vanhemmuuden tuki –yksikkö HELMI

Kokkolan ensi- ja turvakoti ry toimii osatoteuttajana Keski-Pohjanmaan LAPE muutosohjelmassa. Osatoteuttajana Kokkolan ensi- ja turvakoti ry vastaa päiväryhmätoiminnan käynnistämisestä ja kehittämisestä, tapaamispaikkatoiminnan kehittämisestä, eroauttamisesta sekä unineuvonnasta.

Uusi Vanhemmuuden tuki- yksikkö HELMI aloitti toimintansa elokuussa 2017. HELMEN palveluihin kuuluvat päiväryhmätoiminta, unineuvonta, tapaamispaikkatoiminta sekä eroauttaminen. Ensimmäinen päiväryhmätoiminta aloitti toimintansa 16.1.2018, ryhmässä on viisi vanhempaa ja heidän alle 3-vuotiaat lapset (viisi lasta). Päiväryhmätoiminta on intensiivistä ja kuntouttavaa vauvaperhetyötä. Tammikuussa aloittanut ryhmä jatkaa toimintaa toukokuun loppuun saakka kokoontuen 3 kertaa viikossa 4 tuntia kerralla. Uusi päiväryhmä käynnistyy elo-syyskuussa 2018.

Unineuvonta siirtyi osaksi HELMEN toimintaa loppuvuodesta 2017. Unineuvontaa toteutetaan puhelimitse sekä tapaamalla perhettä. Mahdolliset unijaksot toteutetaan Ensi- ja turvakoti AINASSA.

”Ero lapsiperheessä” –toiminta tarjoaa ennaltaehkäisevää tukea eroperheille. Sen toimintamuotoja ovat eroneuvoillat sekä vertaiskahvilat. Eroneuvoilloja toteutetaan noin kerran kuukaudessa Soiten alueella. Vertaiskahvila kokoontuu 3 kertaa keväällä 2018.

Lisätietoja Marianne Malkamäki, puh. 044 702 2285.

5. Varhaiskasvatuksen, koulujen ja oppilaitosten hyvinvointityö

Psyykinen tuki koulussa

Kouluille on toivottu erityisesti konsultaatiota, yhteistyötä ja jalkautumista psyykkisen tuen palveluista. Ammattilaisten kohtaamistilaisuuden 9.11.17 jälkeen on kokoonnuttu Kokkolan koulujen aloitteesta. Parhaillaan on valmistelussa pilotointi peruskoulussa Kokkolassa ja Kannuksessa lukuvuodeksi 2018-2019. Tavoitteena on tiivistää tukea lähelle lasta huomioiden myös vanhempien osallisuuden ja tuen. Piloteissa tehdään monitoimijaista yhteistyötä mm. erityisopetuksen, opiskeluhuollon, lastenpsykiatrian, nepsytiimin ja sosiaalitoimen kesken.

Monitoimijainen yhteistyö

Lucina Hagmanin yläkoululla Kälviällä on käynnissä monitoimijainen pilotti, jossa tarkastellaan ja luodaan toimintamalleja ja käytänteitä tilanteissa, kun oppilaalla on paljon poissaoloja. Pilotissa tehdään mallinnusta yhteistyöstä, työnjaosta ja tiedonkulusta. Pilotti sai alkunsa Kokkolan perusopetuksen koulutuspäivästä syksyllä 2017 ja sen tuloksia esitellään syksyn 2018 vastaavassa koulutuspäivässä Kokkolassa sekä laajemmin koko maakunnassa.

Varhaiskasvatuksen yhteistyötä lastensuojelun ja perhetukipalveluiden sekä opiskeluhuollon toimijoiden kanssa on tiivistetty. Yhteistyötapaamisissa on tarkennettu yhteydenotto- ja lastensuojeluilmoituskäytänteitä, keskusteltu säännöllisistä tapaamisista ja jaettu eri kuntien toimintatapoja mm. osallisuuteen ja nivelvaiheen yhteistyöhön liittyen. Yhteistyöloimakkeen päivitys on valmis ja se on saatavilla Soiten www-sivuilta http://soite.fi/sivu/media/yhteistyosuunnitelma_lastensuoj_varhkasv.pdf/format-pdf

Oppimaa työkalupakki

Varhaiskasvatus-, opetus- ja sote-alan ammattilaisilla, opiskelijoilla ja esimiehillä sekä vanhemmilla on mahdollisuus tutustua ratkaisukeskeiseen Oppimaa työkalupakkiin.. <https://www.oppimaa.fi/oppitunti/nain-lape-organisaatio-hyodyntaa-tyokalupakkia/> Työkalupakin koodi on **kplape1**. Sitä käyttämällä hinta nollautuu (niissä kohdissa, jotka eivät jo valmiiksi ole avoimia).

Toivoisimme kommentteja ja palautetta työkalupakista 16.4.18 mennessä. Voitte keskustella ja kommentoida Oppimaan keskustelufoorumilla kirjauduttuanne. Tämä foorumi mahdollistaa yhteisen vuoropuhelun ja jakamisen eri toimijoiden kesken (esim. Lapessa yhteistyössä tuotetut ym. materiaalit). Verkkokoulutukseen liittyen olisi hyvä, että mahdollisimman moni kiinnostunut katselisi ensin **Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri** -

ja **Hyvinvoiva koulu** -kurseja. Ne tarjotaan myös **kaikille ilmaiseksi** ja koodi näille kurseille on **kplape2**.

Tässä vielä tarkemmat ohjeet kirjautumiseen: <https://www.oppimaa.fi/koulutuspalvelut/> (myös ilmaisiin palveluihin kirjaudutaan). Rekisteröityminen tapahtuu sähköpostilla ja salasanan saa valita itse.

Lisätietoja Silva Sevola, puh. 040 804 2172.

6. Erityis- ja vaativan tason palveluiden kehittäminen

Nepsytiimi

Nepsytiimi on neuropsykiatrinen työryhmä, joka koordinoi neuropsykiatristen häiriöiden hoitoa ja tekee diagnostisia arvioita neuropsykiatrisista oireista omaaville alle 18-vuotiaille potilaille. Neuropsykiatrisia häiriöitä ovat mm. ADHD/ADD, autismikirjo ja Tourette. Tutkimuksiin tullaan lääkärin läheteellä tai sairaalan sisäisellä konsultaatiopyynnöllä.

Nepsytiimi on osa Soiten lasten ja nuorten poliklinikan toimintaa. Tiimiin kuuluu psykiatria-erikoistuva lääkäri, lastentautien erikoistuva lääkäri, psykologi, toimintaterapeutti, psykiatrinen sairaanhoitaja/perheterapeutti ja kuntoutusohjaaja.

Nepsytiimin sairaanhoitaja ja kuntoutusohjaaja toimivat yhteistyössä muiden lasten ja nuorten palveluiden kanssa (esim. koulut, kouluterveydenhuolto, perheneuvolat) ja tarvittaessa tarjoavat jalkautuvaa ja konsultatiivista palvelua lapsen lähiympäristöön. Lisäksi tiimin kautta on mahdollista saada neuropsykiatrista valmennusta alle 18-vuotiaille lapsille ja nuorille.

Osana Nepsytiimin toimintaa on avattu helmikuun alusta puhelinkonsultaatiopalvelu, jossa neuropsykiatrisia oireita omaavan lapsen tai nuoren vanhemman ja/tai työntekijän kanssa mietitään erilaisiin arjen ongelmatilanteisiin ratkaisuja. Neuropsykiatristen työryhmän sairaanhoitajaan ja kuntoutusohjaajaan voi olla puhelimitse yhteydessä virka-aikana 2.2.2018 lähtien. Kuntoutusohjaaja ja sairaanhoitaja vastaavat puhelinpalveluun muun työn ohessa ja parhaiten heidät tavoittaa tiistaisin ja keskiviikkoisin.

Puhelinpalvelun numerot:

Kuntoutusohjaaja Susanna Mäkelä, puh. 040 804 3526

Sairaanhoitaja Kari Rinne, puh. 040 804 3527

Lastensuojelun systeminen toimintamalli

Keski-Pohjanmaalla pilotoidaan systeemistä lastensuojelun toimintamallia (nk. Hackneyn malli) osana Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmaa. Maakunnan kouluttajapari (sosiaalityöntekijä ja perheterapeutti) on käynyt THL:n järjestämän vuoden mittaisen kouluttajakoulutuksen. Ensimmäinen lastensuojelun pilottitiimi Virta on koulutettu ja aloittanut toimintansa vuoden vaihteessa. Virta-tiimissä työskentelee johtava sosiaalityöntekijä, kaksi sosiaalityöntekijää, kaksi sosiaaliohjaajaa, perheterapeutti sekä koordinaattori. Systemisessä työskentelyssä keskeistä on asiakasmäärien

kohtuullistaminen siten, että lasten ja perheiden kanssa on mahdollista tehdä intensiivistä työtä. Virta-tiimin nykyiset asiakasmäärät mahdollistavat tällä hetkellä rajatun systeemisen työskentelyn kahdella asiakasperheellä sosiaalityöntekijää kohti.

Tavoitteena on laajentaa systeemistä ajattelua ja toimintamallia perheiden palveluiden toimialueella. Pilottitiimi käy kevään mittaan kertomassa toiminnastaan sekä kartoittamassa yhdessä toimimisen tapoja mm. lastenpsykiatrian, oppilashuollon ja aikuissosiaalityön kesken. Systeemisestä toimintatavasta on pidetty alustuksia eri koulutustilaisuuksissa. Asiakasosallisuuden lisäämistä pohditaan koko palvelualueen kehittämispäivän yhteydessä yhdessä asiakkaiden kanssa.

Tällä hetkellä menossa ovat päivän mittaiset räätälöidyt systeemisen toimintatavan koulutukset kaikille perhetukipalveluiden tiimeille sekä pilottitiimille suunnattu täydennyskoulutuspäivä. Syksyille on suunniteltu kahden Kokkolan lastensuojelutiimin sekä Kannuksen ja Kaustisen lastensuojelutiimien koulutukset, jolloin koko maakunnan lastensuojelun ja perhetukipalveluiden toimijat on koulutettu.

Pilotin yhteydessä toteutetaan kansallista arviointitutkimusta, jossa tarkastellaan pilotointiin osallistuneiden kouluttajien ja työntekijöiden kokemuksia systeemisen mallin pilotoinnista. Kysymyksillä kartoitetaan mm. pilotoinnin myötä tapahtuneita muutoksia lastensuojelun organisoinnissa, työskentelyn laadussa, työhyvinvoinnissa ja asiakasperheiden hyvinvoinnissa.

Lisätietoja Oili Hagström, puh. 040 804 2157.

7. Yhdyspinnat yhteiseksi mahdollisuudeksi

Osana lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa tehtiin sivistys- ja sote-palveluiden yhdyspintoja koskeva selvitys, joka luovutettiin perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikolle ja opetusministeri Sanni Grahn-Laasoselle 7.2.2018. Selvityksen laativat Opetushallituksen pääjohtaja Olli-Pekka Heinonen, Tampereen yliopiston työelämäprofessori Anna-Kaisa Ikonen, Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen johtaja Matti Kaivosoja ja Suomen Kuntaliiton varatoimitusjohtaja Timo Reina.

Selvityshenkilöiden mukaan tarvitaan toimintakulttuurin syvällistä muutosta, joka mahdollistaa eri professioiden, viranomaisten ja hallinnon tasojen lapsen ja nuoren parhaaksi tekemän verkostomaisen yhteistyön. Selvityshenkilöt kokosivat esitykset neljäksi kokonaisuudeksi:

- 1) Johtamisen rakenteita ja ohjausta koskevat esitykset liittyvät yhteisen kansallisen tahtotilan saamiseen, kuntien ja maakuntien yhteistyöhön sekä rahoitus- ja valtiosuusjärjestelmään.
- 2) Tieto ja innovaatiot -kokonaisuus sisältää esitykset tiedolla johtamiseen ja yhdyspintainnovaatioiden edistämiseen.
- 3) Osaamista koskevat esitykset liittyvät uudistuvien osaamistarpeisiin vastaamiseen ja yhdyspintaosaamisen vahvistamiseen kunta- ja maakuntatasolla.
- 4) Palvelujen kehittämistä koskevat esitykset käsittelevät integroitujen joustavien palvelujen saamista, vaativan ja erityisen tuen, lastensuojelun, mielenterveyspalvelujen ja harvinaisten sairauksien hoitoa sekä ohjaamotoiminnan kehittämistä.

Selvityshenkilöt esittävät, että jokaiseen maakuntaan tulee muodostaa maakunnan ja kuntien yhteinen LAPE-yhteistyöryhmä. Maakunnan tulisi tehdä myös yhteinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma kuntien kanssa. Eri ammattilaisten tiedonkulun, salassapidon ja yhteistyövelvoitteiden sisältöjä tulisi selventää ja kuntien ja maakuntien tueksi tulisi kehittää yhteistä tietopohjaa. Selvityshenkilöt ehdottavat hallitukselle kansallisen lapsi- ja perhestrategian laatimista yhteisen tahtotilan perustaksi.

Koko selvitys on luettavissa:

[Yhdyspinnat yhteiseksi mahdollisuudeksi - selvitys lapsi-, nuoriso- ja perhepalveluiden toteuttamiseen liittyvistä yhdyspinnoista muuttuvassa toimintaympäristössä](#)

8. Luo luottamusta - suojele lasta

THL on julkaissut oppaan ja verkkokoulutuksen lapsen tuen ja avun saantia turvaavasta yhteistyöstä ja tietojenvaihdosta. Koulutus on suunnattu lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimiville. <https://verkkokoulut.thl.fi/web/suojele-lasta/koulutukset>

Oppaaseen on koottu monitoimijaisen yhteistyön periaatteet sekä yhteistyötä ohjaavat lait ja muut säädökset. Näitä sisältöjä voi syventää ja soveltaa käytännön työhön verkkokoulutuksen avulla. Opas ja verkkokoulutus yhdessä antavat hyviä välineitä yhteistyön ja tietojenvaihdon kehittämiseen.

Soiten perheiden palveluiden toimialueella koulutuskokonaisuus päätettiin sisällyttää vuoden 2019 toimintasuunnitelmaan (jory 20.3.2018). Keväällä 2019 järjestetään monitoimijaisia koulutuspäiviä verkkokoulutuksen teemoista. Koulutuksiin kutsutaan myös kuntien, järjestöjen ja seurakuntien toimijoita.

9. Tulevat tapahtumat

- Kohtaamisen työpaja 10.4.2018 klo 12.30-15.30 Kaustisen evankelisella opistolla
- Halsua-Kaustinen-Veteli LAPE-ryhmä 16.4.2018 klo 13-15 Halsualla
- Valtakunnalliset LAPE-päivät 23.-24.4.2018 Helsingissä
- Nuorten maakuntapäivä – nuoret ja maakuntapäätäjät kohtaaminen 4.5.2018 klo 13-16 Kokkolan kaupungintalolla, Kokkola-salissa
- Toholammin LAPE-ryhmä 7.5.2018 klo 14-16
- Kokkolan LAPE-ryhmä 8.5.2018 klo 13-15
- Lapset puheeksi –johtoryhmän kokous 22.5.2018 klo 9-11 (paikka vielä avoin)
- Perhon LAPE-ryhmä 23.5.2018 klo 13-15 Rentolassa puukoululla
- Maakunnan LAPE-ryhmän kokous 24.5.2018 klo 13-15 Kaustisen evankelisella opistolla

Valtakunnalliset LAPE-tapahtumat löytyvät osoitteesta:

<https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/lapsi-ja-perhepalveluiden-muutosohjelma-lape-/lape-tapahtumat-2018>